

Stockholm 31 oktober 2022

Till: Miljödepartementet, Miljöprövningsenheten

Att: Magnus Moreau, Marie Becker

m.remissvar@regeringskansliet.se

m.me@regeringskansliet.se

Dnr: M2020/02050

M2022/00679

SBMIs svar avseende: M2020/02050

Naturvårdsverkets rapport om översyn av systemet för avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, och Statskontorets rapport:
Översyn av systemet för prövning och tillsyn enligt miljöbalken

SBMI, Sveriges Bergmaterialindustri är branschorganisationen för producenter och leverantörer av bergmaterial samt branschens underleverantörer. Årligen produceras och levereras ca 100 miljoner ton bergmaterial i Sverige. Föreningen samlar över ca 90 % av den svenska bergmaterialindustrin.

Bakgrund

Statskontoret och Naturvårdsverket har fått ett gemensamt uppdrag av regeringen att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken bland annat i syfte att analysera om avgiftssystemet enligt FAPT är ändamålsenligt och vid behov föreslå förändringar i avgiftssystemet. Utgångspunkten är att analysera om avgifterna står i proportion till kostnader för prövning och tillsyn av verksamheterna i olika branscher och för olika ärendetyper samt är lättbegripliga och förutsebara. SBMI Sveriges Bergmaterialindustri har getts möjlighet att lämna synpunkter på dessa rapporter och vill anföra följande:

SBMIs allmänna uppfattning om tillsyn och tillsynsavgifter

En effektiv och väl fungerande tillsyn skyddar seriösa verksamhetsutövare mot oseriösa konkurrenter i branschen. SBMI förespråkar generellt en smart och effektiv tillsyn, där ändamålsenliga avgifter är tydligt kopplade till en befogad och väl motiverad tillsyn.

SBMI förespråkar "den välvilliga tillsynsmyndigheten" som hjälper företagen att bli bättre och göra rätt, samtidigt som man ser till så att branschens seriösa aktörer och hela samhället skyddas från de verkliga rötäggen.

SBMI förespråkar en smart tillsyn i bemärkelsen att större tillsynsresurser läggs där det finns anledning att misstänka problem med regelefterlevnaden, snarare än att behovet av större tillsynsresurser enbart bestäms utifrån att större och mer omfattande verksamheter bedöms ha ett större tillsynsbehov.

Med högre och mer differentierade avgifter kopplade till den faktiskt genomförda tillsynen krävs dock att en ökad tillsynsaktivitet är tydligt och väl motiverad, en ökad transparens. Förutsatt att ökade tillsynsaktiviteter är tydligt och väl motiverade förespråkar SBMI att befarande av problem med regelefterlevnad i ökad omfattning bör styra omfattningen av genomförda tillsynsåtgärder och därmed kostnaden/avgiften.

SVERIGES BERGMATERIALINDUSTRI

Tel 08-762 62 25 • info@sbmi.se • www.sbmi.se

Box 55684, SE-102 15 Stockholm • Besöksadress: Storgatan 19

SBMIs medlemmar omfattas idag inte av IED, varför de avsnitt som berör industriutsläppsverksamheter inte är applicerbara på SBMIs verksamheter. Mot bakgrund av detta kommenteras inte dessa avsnitt.

Ökade incitament för oseriösa aktörer?

Om det införs en betydande prövningsavgift för tidigare icke prövnings- och anmälningsskyldiga ärenden samt för idag ej avgiftsbelagda ansökningar om ändringstillstånd m.m. kommer incitamenten att öka för oseriösa verksamhetsutövare för att avstå från att göra ansökningar/anmälan om ändring för enkla ärenden. Därmed ökar incitamenten för en hantering som strider mot regelverket samt anmäla/söka ändringstillstånd för åtgärder som leder till miljö- och klimatförbättringar vid längre tillståndstider. Enkla ärenden behöver göras snabba och billiga, särskilt om antalet mindre anmälningsskyldiga ärenden kommer att öka i samband med att U-verksamheten avvecklas. Annars riskerar höjda prövningsavgifter att motverka klimatomställningen, och andra ändringsåtgärder kopplade till samhällets utveckling.

Efterhandsdebitering av tillsynsavgifter

Både Naturvårdsverket och Statskontorets föreslår efterhandsdebitering av tillsynsavgifter. Detta kan potentiellt ge en ökad transparens och en tydligare koppling mellan avgift och genomförd tillsyn. Detta skulle kunna ge ökade möjligheter att ta ut differentierade avgifter och specificera de genomförda tillsynsåtgärderna och tydligt koppla kostnadsposterna till dessa. En förtydligad koppling mellan den genomförda tillsynen och den fakturerade avgiften. Men den enda differentiering av avgifterna som föreslås är en schabloniserad nedsättning i vissa fall. Den stora fördelen med efterhandsdebitering är just att det ger ökade möjligheter att öka transparensen gentemot verksamhetsutövarna.

SBMI anser att det inte tillför någon nytta att endast ändra datumet på en schablonfaktura från att faktureras i början av året till att istället faktureras i slutet av året. Nyttan består i en ökad differentiering baserad på befogat och tydligt motiverat behov av tillsyn, samt den ökade transparensen det ger.

SBMI anser att en prövningsavgift ha en tydlig koppling till den prövning som är nära förestående och kunna anpassas efter det prövningsarbete som det enskilda ärendet kräver.

SBMI anser att kostnader för omprövningar, ändringstillstånd, villkorsändringar och prövotidsredovisningar ska faktureras separat och i nära anslutning till den individuella arbetsinsatsen från myndighetens sida.

Omfattningen av de föreslagna avgiftshöjningarna framgår inte

Naturvårdsverket har vid beräkningen av de föreslagna nya ansökningsavgifterna utgått från den avgift som avlagts under en 10-årsperiod. Alltså, en tidigare årlig avgift om 9 000 kr blir över en 10-årsperiod 90 000 kr och föreslås nu ersättas med en ansökningsavgift om 100 000 kr. Den föreslagna ansökningsavgiften motsvarar alltså två olika typer av myndighetsarbete: tillståndsgivningen och tillsynsuppdraget. Denna förändring beskrivs inte som en ökning av ansökningsavgiften, men effekten blir att det kommer att upplevas som en kraftig ökning.

En framtida ansökningsavgift föreslås vara lika hög som den tidigare avgiften för två olika typer av myndighetsarbete, tillståndsgivningen och tillsynshanteringen. Naturvårdsverket beskriver inte denna förändring som en höjning men blir så i praktiken eftersom tillsynsinsatsen tas bort från den myndighetsutövning som täcks av avgiften.

Kostnaden för ändringstillstånd och villkorsändringar hittills har varit inkluderade i den årliga avgiften. Om förslagen i den samtidigt remitterade Miljöprövningsutredningen genomförs finns en möjlighet att antalet ändringstillstånd och villkorsändringar kommer att öka. I samband med detta föreslås dessa myndighetsåtgärder lyftas ut ur årsavgiften och istället faktureras separat. Även detta kan innebära en betydande höjning av de totala kostnaderna för tillståndsavgifter.

Dramatiska avgiftshöjningar inte omnämnda i konsekvensanalysen

De föreslagna nya tillsynsavgifterna (som nu bryts loss från ansökningsavgifter) innebär i några fall stora höjningar. I rapporten skriver Naturvårdsverket att de föreslår en höjning av de årliga avgifterna för tillsyn av miljöfarlig verksamhet med 11 procent. SBMI noterar att i vissa fall höjs avgifterna betydligt mer än så. I något fall höjs avgiften från 300 kr till 8 000 kr, vilket är en dramatisk höjning, även om beloppen kan se låga ut för ögat. Tillsynsavgiften för bergtäkter höjs från 4 800 kr till 16 000 kr, vilket innebär en tredubbling.

Konsekvensanalysen säger att "höjningen får små ekonomiska konsekvenser för berörda verksamheter".

I många fall är nivån på tillsynsavgifterna från början relativt lågt satta, och en höjning kan upplevas hanterbar i många branscher, men inte nödvändigtvis i samtliga fall. Bergmaterialbranschen består av både stora och små aktörer som konkurrerar med varandra på marknadsmässiga villkor. Den konsekvensanalys som genomförts beaktar inte de olika typer av företag som är verksamma i olika branscher, och det är mycket svårt utifrån det underlag som rapporten ger att bedöma vilka effekter de föreslagna höjningarna kommer att få. Det är möjligt att mindre aktörer kommer att uppleva t ex de höjda prövningsavgifterna som en ökad tröskel. Detta framgår inte i konsekvensanalysen.

SBMI anser att Konsekvensutredningen saknar bedömning av hur de olika förändringsförslagen påverkar några typiska kategorier företag som är föremål för denna tillsyn. SBMI hade gärna velat se en analys av hur förändringarna slår i praktiken mot små respektive stora företag i samma bransch.

Ökade kostnader för samhällsbyggande

Miljödepartementet har under de senaste åren skickat ett stort antal förändringsförslag på remiss som potentiellt kan ha en stor inverkan på antalet prövningsärenden och antalet anmälningsärenden i samhället. SBMI anser att det är mycket svårt att bedöma summan av effekterna av alla dessa förslag. Förslaget om avgift för prövning för "frivilliga anmälningsavgifter" bör ses i samband med de stora förändringar som diskuteras inom ramarna för flera av dessa tidigare remitterade lagförslag, såsom "ordning och reda på avfallet", "förbättrat införande av MKB" och "Naturvårdsverkets förslag för att förbättra hanteringen av schaktmassor". Samtliga dessa förslag innebär en betydande ökning av antalet anmälningar i samhället tillsammans med att fler idag anmälningspliktiga verksamheter blir tillståndspliktiga. Den remitterade PM innebär tydliga stora kostnadsökningar av t ex ansökningsavgift vid prövning av anmälningspliktiga verksamheter och de som blir tillståndspliktiga istället för som idag är anmälningspliktiga. Sammantaget innebär synergieffekterna av dessa förslag som framförts en stor kostnadsökning för samhällsbyggandet. Denna sammantagna konsekvensanalys är uppenbar, men går inte att läsa någonstans i konsekvensanalysen i den remitterade pm. Byggbranschen och hela samhället står inför en lågkonjunktur, och de offentliga finanserna är satta under press.

SBMI ifrågasätter om det är rätt tillfälle att genomföra dessa kostnadsökningar för samhällsbyggande just vid denna tidpunkt då byggandet behöver all stimulans som finns att tillgå.

/

SBMI Sveriges Bergmaterialindustri
genom vd Mårten Sohlman, marten.sohlman@sbmi.se